Padomes secinājumi (2008. gada 22. maijs) par mācībām pieaugušajiem

(2008/C 140/09)

EIROPAS SAVIENĪBAS PADOME,

tā kā:

(1) Lisabonas Eiropadomes 2000. gada pavasara secinājumos [1] tika izteikts aicinājums modernizēt Eiropas izglītības un apmācības sistēmas atbilstīgi prasībām, ko izvirza uz zināšanām balstīta ekonomika un pieaugušās sociālekonomiskās un demogrāfiskās problēmas, ar ko Savienība saskaras globalizētā pasaulē.

(2) Barselonas Eiropadomes 2002. gada pavasara secinājumos [2] dalībvalstis mudinātas nodrošināt visiem pilsoņiem pamata sagatavotību, kā arī palielināt iespējas vecāka gadagājuma darba ņēmējiem palikt darba tirgū, jo īpaši garantējot viņiem reālu piekļuvi mūžizglītībai.

(3) Padomes rezolūcijā par mūžizglītību (2002. gada 27. jūnijs) [3] uzsvērts, ka mūžizglītībai jāaptver mācības no pirmsskolas vecuma līdz vecumam pēc pensijas, tostarp viss formālās, neformālās un neoficiālās izglītības spektrs.

(4) Padomes rezolūcijā par ciešāku sadarbību arodizglītības un mācību jomā (2002. gada 19. decembris) [4] norādīts, ka pieaugušo, tostarp vecāka gadagājuma darba ņēmēju, piemērošanās spēja un nodarbināmība lielā mērā atkarīga no iespējām atjaunināt esošās iemaņas un apgūt jaunas iemaņas visā darba mūža laikā.

(5) Padomes rezolūcijā par politikas nostādņu, sistēmu un prakses uzlabošanu profesionālās orientācijas jomā (2004. gada 28. maijs) [5] uzsvērts, ka visiem Eiropas pilsoņiem visās dzīves stadijās būtu jābūt piekļuvei profesionālās orientācijas pakalpojumiem, īpašu uzmanību pievēršot riska grupām un indivīdiem.

(6) Padomes secinājumos par kopējiem Eiropas principiem neformālas un neoficiālas izglītības identifikācijai un apstiprināšanai (2004. gada 28. maijs) [6], kas izstrādāti kā atbilde 2002. gada Kopenhāgenas deklarācijai, pausts aicinājums izstrādāt un izplatīt Eiropas instrumentus neformālās un neoficiālās izglītības atzīšanai.

(7) Eiropas Parlamenta un Padomes ieteikums par pamatprasmēm mūžizglītībā (2006. gada 18. decembris) [7] cita starpā ir paredzēts tam, lai nodrošinātu pieaugušajiem iespēju pilnveidot un atjaunināt savas prasmes visā dzīves laikā un lai būtu atbilstīga infrastruktūra nepārtrauktai pieaugušo izglītošanai un mācīšanai.

(8) Padomes secinājumos (2007. gada 25. maijs) par saskaņotu rādītāju un kritēriju sistēmu izglītībā un apmācībā [8] izteikts aicinājums izstrādāt rādītājus, ko piemērot pieaugušo prasmēm.

(9) Eiropas Parlamenta un Padomes 2008. gada 23. aprīļa ieteikumā par Eiropas kvalifikāciju sistēmas izveidi [9] ierosināts noteikt kvalifikāciju, balstoties uz mācību rezultātiem neatkarīgi no tā, kādā veidā tie sasniegti.

(10) Padomes un Komisijas kopīgajā 2008. gada progresa ziņojumā par darba programmas "Izglītība un mācības 2010" īstenošanu uzsvērts, ka vecāka gadagājuma un mazkvalificētu darba ņēmēju zema līdzdalības pakāpe pieaugušo izglītībā joprojām ir būtiska problēma.

(11) Eiropas Parlamenta rezolūcijā (2008. gada 16. janvāris) par pieaugušo mācībām "Mūžu dzīvo — mūžu mācies" [10] dalībvalstis mudinātas veicināt zināšanu apguvi un izstrādāt mūžizglītības kultūru, jo īpaši īstenojot dzimumu līdztiesības politikas pasākumus, kas paredzēti, lai padarītu pieaugušo izglītību pievilcīgāku, vieglāk pieejamu un efektīvāku,

PAUŽ GANDARĪJUMU par Komisijas 2006. gada paziņojumu "Mūžu dzīvo — mūžu mācies" [11] un Komisijas 2007. gada septembra rīcības plānu "Mūžu dzīvo — mūžu mācies" [12], kuros abos uzsvērta nozīme, kāda piemīt pieaugušo izglītībai kā būtiskai mūžizglītības sastāvdaļai, un pausts aicinājums dalībvalstīm likvidēt šķēršļus līdzdalībai pieaugušo mācībās, paaugstināt šo mācību vispārējo kvalitāti un efektivitāti, paātrināt vērtēšanas un apstiprināšanas procesu un nodrošināt pietiekamus ieguldījumus un pārraudzību attiecīgajā jomā.

[1] Dok. SN 100/00 REV 1.
[2] Dok. SN 100/02 REV 1, 32. un 33. punkts.
[3] OV C 163, 9.7.2002., 2. lpp.
[4] OV C 13, 18.1.2003., 2. lpp.
[5] Dok. 9286/04.
[6] Dok. 9600/04.
[7] OV L 394, 30.12.2006., 10. lpp.
[8] OV C 311, 21.12.2007., 13. lpp.
[9] Jāpievieno atsauce uz datumu un OV.
[10] (2007/2114 (INI)) — P6_TA-PROV(2008)0013.
[11] 14600/06 — COM(2006) 614 galīgā redakcija.
[12] 13426/07 — COM(2007) 558 galīgā redakcija.

ATZĪST būtisko nozīmi, kāda pieaugušo izglītībai var būt Lisabonas stratēģijas mērķu sasniegšanā, veicinot sociālo kohēziju, sniedzot pilsoņiem prasmes, kas vajadzīgas jaunu darba vietu atrašanai un palīdzot Eiropai labāk risināt globalizācijas izraisītās problēmas. Konkrēti ir nepieciešams:

1) paaugstināt prasmju līmeni joprojām nozīmīgam skaitam mazkvalificētu darba ņēmēju, lai dotu iespēju visiem pilsoņiem pielāgoties tehnoloģiju izmaiņām un apgūt nākotnē vajadzīgas prasmes, tādējādi sniedzot ieguldījumu vispārējā ekonomiskā snieguma uzlabošanā;

2) risināt problēmu ar nemainīgi lielo skaitu skolnieku, kuri mācības pamet priekšlaicīgi, piedāvājot papildu iespēju tiem, kuri, pieaugušo kārtā ieejot, nav ieguvuši kvalifikāciju, pievēršoties jomām, kas izraisa īpašas bažas, piemēram, elementārai rakstīt un lasītprasmei, prasmei rēķināt, informācijas tehnoloģijām un valodu apguvei;

3) mazināt sociālo atstumtību, ko izraisa tādi apstākļi kā zema pamatizglītības pakāpe, bezdarbs un izolācija lauku reģionos, vairāk uzmanības pievēršot — vienlaicīgi ņemot vērā gan demogrāfiskās, gan migrācijas tendences — mūžizglītībai un vecāka gadagājuma darba ņēmēju un migrantu mācību vajadzībām;

4) nodrošināt pieaugušo izglītības efektivitāti, iedarbīgumu un kvalitāti, lai palielinātu aktīvu līdzdalību šādās mācībās, jo īpaši tajās grupās, kam mazāk iespēju, lai piesaistītu pietiekamus valsts un privātus ieguldījumus šajā jomā, lai mudinātu privāto sektoru uzskatīt šādas mācības par būtisku darba vietu un uzņēmējdarbības attīstības sastāvdaļu.

UZSKATA, ka pieaugušo izglītība var sniegt nozīmīgu ieguldījumu šādu vajadzību apmierināšanā, sniedzot ne vien ekonomiskas un sociālas priekšrocības, piemēram, lielāku nodarbinātību, piekļuvi labākas kvalitātes darba vietām, vairāk atbildīgas pilsonības un pilsoniskas līdzdalības, bet arī personiskas priekšrocības, kā piemēram lielākas pašizpausmes iespējas, uzlabotu veselību, labklājību un augstāku pašnovērtējumu, attiecīgi:

1) valstu mērogā pieaugušo izglītībai būtu jāpievērš lielāka vērība un jāpiešķir tām efektīvāks atbalsts kā daļa no vispārējiem centieniem izkopt mūžizglītības kultūru;

2) šo secinājumu pielikumā uzskaitītie konkrētie pasākumi varētu veidot saskanīgu sistēmu turpmākai rīcībai šajā jomā darba programmā "Izglītība un mācības 2010";

3) turpmāk, izstrādājot un īstenojot šādus pasākumus, būtu pilnībā jārespektē dalībvalstu atbildība par mācību saturu un izglītības un mācību sistēmu organizāciju un būtu jāizmanto atvērtā koordinācijas metode;

4) pieaugušo izglītības virzībai un uzraudzībai būtu jābūt atbilstīgai saskaņotai rādītāju un kritēriju sistēmai, ko Padome pieņēmusi 2007. gada maijā, un turpmāk to vajadzētu iekļaut kopīgos progresa ziņojumos par darba programmu "Izglītība un mācības";

5) pieaugušo izglītības starpnozaru raksturs, sarežģītība un bagātība nosaka vajadzību pēc integrētas pieejas, iesaistot visas ieinteresētās puses, arī vietējā un reģionālā mērogā, arī sociālos partnerus un nevalstiskās organizācijas.

Attiecīgi AICINA DALĪBVALSTIS pievērsties šajos secinājumos izvirzītajiem jautājumiem, kas saistīti ar pieaugušo izglītību, jo īpaši īstenojot pielikumā uzskaitītos pasākumus saskaņā ar dalībvalstu īpašo kontekstu un prioritātēm,

un AICINA KOMISIJU:

— palīdzēt dalībvalstīm turpināt izstrādāt un uzlabot pieaugušo izglītību ne vien, vairojot iespējas, paplašinot piekļuvi un palielinot līdzdalību, bet arī tiecoties pēc atbilstīgākiem, uz sasniegumiem orientētiem mācību rezultātiem, izmantojot tādus pasākumus, kādi minēti, piemēram, šo secinājumu pielikumā;

— nodrošināt papildināmību un saskaņotību starp Boloņas un Kopenhāgenas procesu pasākumu un īstenošanas papildpasākumiem, ja vien tie attiecas uz pieaugušajiem, kas mācās;

— stiprināt un izmantot esošās pētniecības struktūras pieaugušo mācību vajadzībām;

— sadarboties un aktivizēt sadarbību ar starptautiskām organizācijām un atbilstīgām nevalstiskām struktūrām, kas strādā šajā jomā, kā arī izveidot saiknes ar reģionālām ierosmēm, piemēram, Eiropas un Āzijas sadarbība, un tādām pasaules mēroga ierosmēm kā "Izglītība visiem" un "Tūkstošgades attīstības mērķi".

PIELIKUMS

KONKRĒTI PASĀKUMI LAIKPOSMAM NO 2008. LĪDZ 2010. GADAM

A. KOMISIJAI, SADARBOJOTIES AR DALĪBVALSTĪM

1) Analizēt reformas izglītības un mācību jomā valstu mērogā, jo īpaši valstu kvalifikācijas sistēmu attīstību saistībā ar Eiropas kvalifikācijas sistēmu un mācību kredītpunktu pārnešanu saistībā ar formālo, neformālo un neoficiālo izglītību, lai uzlabotu pieaugušo pieeju kvalifikācijas sistēmām.

2) Analizēt valstu izglītības un mācību reformu ietekmi uz finanšu līdzekļu sadali dažādām vecuma grupām saskaņā ar mūžizglītības pieeju.

3) Atbalstīt karjeras iespēju, apstākļu un resursu attīstību, balstoties uz dalībvalstu esošo labāko pieredzi, tiem, kuri strādā pieaugušo izglītības jomā — lai uzlabotu šīs profesijas atpazīstamību un statusu.

4) Veikt turpmākus pētījumus par kvalitātes kritēriju attīstību pieaugušo izglītības nodrošinātājiem.

5) Veikt kopīgu labākās pieredzes un projektu inventarizāciju, lai motivētu tās grupas, kuras ir īpaši grūti sasniedzamas, nosakot galvenos faktorus šo grupu reintegrācijai darba tirgū un sabiedrībā un palielinot šo grupu pašnovērtējumu.

6) Apzināt labāko pieredzi mācību rezultātu novērtēšanā, jo īpaši attiecībā uz zināšanām, ko mazkvalificēti un vecāka gadagājuma darba ņēmēji un migranti apguvuši ārpus formālās mācību sistēmas.

7) Izveidot glosāriju, kurā būtu iekļautas apstiprinātas definīcijas, ko lieto mācībās pieaugušajiem, izmantojot esošās datu krātuves, arī ESAO datu krātuves, saglabājot konsekvenci ar 2008. gada regulu par izglītības un mūžizglītības statistiku ([1]), izveidot salīdzināmu svarīgāko datu kopumu, kas vajadzīgi Eiropas mērogā, lai atvieglinātu uzraudzību. (Būtu jānodrošina visu dalībvalstu tiesības piedalīties šajā darbā.)

8) Atbalstīt pasākumus, lai stiprinātu pieaugušo izglītības nozīmi saistībā ar valsts mūžizglītības stratēģijām.

9) Atbalstīt kampaņas, kuru mērķis ir veicināt informētību un motivāciju potenciālo mācību dalībnieku vidū, tādējādi palielinot vispārējo līdzdalību pieaugušo izglītībā.

B. DALĪBVALSTĪM AR KOMISIJAS ATBALSTU

1) Veicināt un atbalstīt labākās pieredzes apmaiņu, savstarpēju mācīšanos un kopīgu projektu izstrādi pieaugušo mācību jomā starp ieinteresētajām personām dalībvalstīs.

2) Īstenojot daļu no virzības uz mūžizglītības kultūras izveidi, cieši sadarboties, identificējot un likvidējot šķēršļus pieaugušo izglītībai un izveidojot uz pieprasījumu balstītu, augstas kvalitātes nodrošinājumu un līdzekļus pieaugušo mācību jomā, tostarp e-mācību un tālmācības iespējas.

3) Mudināt gan augstākās izglītības iestādes, gan profesionālās izglītības iestādes sniegt lielāku atbalstu pieaugušajiem, kuri mācās, kā arī izstrādāt partnerības ar uzņēmēju aprindām, lai motivētu darba devējus organizēt pieaugušo izglītošanu darba vietā un darba ņēmējus — iesaistīties šajās mācībās.

4) Virzīties uz mērķi atvieglot visiem pilsoņiem pieeju pieaugušo izglītībai un veicināt viņu līdzdalību tajās, jo īpaši to pilsoņu, kuri priekšlaicīgi pametuši sākotnējo izglītību un mācības un gribētu izmantot "papildu iespēju", to pilsoņu, kam ir īpašas vajadzības un to, kam ir nepietiekamas pamatiemaņas vai vāji panākumi izglītībā, ar mērķi mudināt viņus uzlabot savu kvalifikāciju.

5) Nodrošināt efektīvu un iedarbīgu mūžizglītības programmas, Eiropas struktūrfondu un citu līdzīgu finansējuma avotu izmantojumu, lai uzlabotu mācību iespēju nodrošinājumu pieaugušajiem.

([1]) Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (2008. gada 23. aprīlis) par izglītības un mūžizglītības statistikas izveidi un pilnveidi — PE-CONS 3659/3/07 REV 3. Jāpievieno atsauce uz OV.

6) Veicināt profesionālās konsultēšanas sistēmu izmantojumu mūža garumā, kas var sniegt pieaugušajiem neatkarīgu informāciju un padomu, individuālo spēju analīzi un personalizētu karjeras ievirzi.

7) Apsvērt — no izmaksu un ieguvumu viedokļa — pieaugušo izglītības ieguldījumu sociālajā kohēzijā un ekonomiskajā attīstībā.

8) Atvieglināt tādu metodoloģiju un instrumentu izstrādi, kas vajadzīgi, lai novērtētu prasmes un kompetenci — arī to, kas apgūta galvenokārt ārpus formālās mācību sistēmas — un lai apstiprinātu un definētu tās atbilstīgi mācību rezultātiem, sniedzot ieguldījumu apstiprināšanas un atzīšanas procedūru veicināšanā.

9) Censties nodrošināt atbilstīgu tiesu pieaugušo izglītībai, piešķirto finanšu resursus dažādiem izglītības sektoriem, saskaņā ar mūžizglītības pieeju.

10) Veicināt sociālo partneru un citu ieinteresēto personu, arī nevalstisku organizāciju, aktīvu iesaistīšanu, lai panāktu augstas kvalitātes mācību nodrošinājumu, kas pielāgots dažādu apmācāmo kategoriju vajadzībām. Īpašs uzsvars būtu jāliek uz informācijas un komunikācijas tehnoloģiju izmantojumu mācībās un uz prasmēm apieties ar informācijas un komunikācijas tehnoloģijām.

11) Pastiprināt sadarbību ar Profesionālās izglītības attīstības centru (Cedefop) un Unesco Mūžizglītības institūtu, kā arī pilnībā izmantot citu starptautisko iestāžu pētniecības iespējas pieaugušo izglītības un mācību jomā.

12) Pamatojoties uz rezultātiem, kas gūti pēc šo pasākumu īstenošanas, apsvērt turpmākas iespējamas darbības pēc 2010. gada saskaņā ar darba programmas "Izglītība un apmācība 2010" papildu pasākumiem.